

Aan de Graduate Commissie Maritiem

Geachte Graduate Commissie,

Op 14 januari jl. heeft de VaCo-PD uw programmavoorstel (programme proposal) ontvangen. De commissie heeft dit voorstel en die van de zes andere domeinen bestudeerd en beoordeeld aan de hand van de vier standaarden van het Kwaliteitszorgkader PD. Zoals eerder aangegeven is de commissie onder de indruk van het vele werk dat binnen uw domein moet zijn verzet om te komen tot een gedegen en samenhangend programmavoorstel. Nogmaals onze complimenten!

De VaCo-PD kwam eerder tot het voorlopig eindoordeel “voldoet onder voorwaarden” en heeft dit in een brief aan u gecommuniceerd (kenmerk: 23.5293.FZ dd. 24 februari 2023). U heeft 17 maart jl. uitgebreid gereageerd op onze vragen, specifieke feedback en generieke aanscherpingen. Op basis hiervan is het voorlopig oordeel omgezet in een definitief oordeel “**voldoet aan de gestelde eisen**”. De generieke aanscherpingen en aanbevelingen worden in deze brief herhaald.

DEFINITIEF EINDOORDEEL

: **VOLDOET AAN DE GESTELDE EISEN**

Standaard 1. Doelen, visie en ambities

:

Voldoet aan de gestelde eisen

Toelichting: *Scope, doelen en missie zijn helder geformuleerd en gebaseerd op studies en beleidsstukken van bedrijfsleven en overheid. Focus ligt op complexe veranderingen en uitdagingen in de maritieme sector, bijvoorbeeld reductie van broeikasgassen, slim en veilig varen, digitalisering. Relevantie voor het veld wordt duidelijk gemaakt. Programmaniveau wordt beschreven aan de hand van de EQF en Dublin descriptor. Er wordt geen vergelijking gemaakt met Master en PhD. De einkwalificaties worden gedefinieerd en gespecificeerd als vijf leeruitkomsten in relatie tot rollen van de PD-kandidaat (onderzoeker, innovator, adviseur). Voor de vijf leeruitkomsten worden concrete indicatoren geformuleerd.*

Standaard 2. Doorwerking, impact en realisatie leerresultaten

:

is niet beoordeeld*

Toelichting: *Deze standaard is op voorhand onmogelijk goed te beoordelen. Graduate commissies worden opgeroepen hier snel werk van te maken. Dit komt uitgebreid terug bij de hervalidatie. Zie algemene opmerkingen in de bijlage.*

Standaard 3. Kwaliteit, toetsing en beoordeling

:

Voldoet aan de gestelde eisen

Toelichting: *Het programma is duidelijk in zijn structuur en de afwegingen die het moet maken omdat het een relatief klein programma is. De structuur van de begeleiding is ook duidelijk en het is duidelijk hoe begeleiding en beoordeling worden gescheiden. Het beoordelingsmodel is gebaseerd op een holistische benadering, wat begrijpelijk is voor dit type programma.*

Het opbouwen van een portfolio neemt een prominente plaats in. Het programma is duidelijk over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen bij supervisie en beoordeling.

Standaard 4. De organisatie : **Voldoet aan de gestelde eisen**

Toelichting: Het programma is expliciet in de wijze waarop kandidaten worden geselecteerd en wat de selectiecriteria zijn. Criteria voor voorstellen zijn ook expliciet. Het programma is duidelijk in (kwaliteits)eisen voor begeleiding, de samenstelling van de Graduate Commissie en de status van het 'graduate network'. Duidelijk over de overwegingen om voor sommige (onderwijs)opleidingen partnerschappen nodig te hebben en te gebruiken.

In de bijlage staat nog een aantal generieke aanscherpingen en aanbevelingen genoemd die voor alle domeinen van toepassing zijn. De aanscherpingen (A) wordt u geacht direct aan te passen in het programma en de aanbevelingen (B) kunnen worden meegenomen in het vervolg. De viertal aanscherpingen betreffen:

- I. nominale doorlooptijd van een PD-traject is 4 jaar tot maximaal 6 jaar deeltijd met een vast go/no-go-moment na 1 jaar (max. na 1,5 jaar bij deeltijd);
- II. minimaal 2 lectoren in de begeleidingscommissie (eventueel aangevuld met een senior onderzoeker als dagelijks begeleider);
- III. het duidelijker scheiden van begeleiding en beoordeling;
- IV. het komen tot een passend en uitvoerbaar aanbod voor flankerend cursorisch onderwijs.

U heeft in uw feedback van 17 maart jl. aangegeven deze aanscherpingen te accommoderen in uw programma.

Aangezien het definitief eindoordeel '**voldoet aan de gestelde eisen**' is, kan de Graduate Commissie starten met de uitvoer van het PD-programma Maritiem. Wij wensen u daar veel succes, wijsheid en plezier bij.

Mocht u in de uitvoer van het programma tegen zaken aanlopen met betrekking tot kwaliteitszorg in den brede, kunt u deze altijd via de secretaris van de commissie (Frank van der Zwan, vaco-pd@vh.nl) aan ons voorleggen.

Met vriendelijke groet, namens de VaCo-PD,

prof. dr. A.W.C.A. Cornelissen
voorzitter VaCo-PD

Bijlage: Algemene opmerkingen

Bijlage: Algemene Observaties en opmerkingen

Op basis van de bestudering en beoordeling van de zeven programmavoorstellen komt de VaCo-PD tot de volgende aanscherpingen en aanbevelingen die met alle zeven domeinen worden gedeeld. Deze zijn onder te verdelen in een tweetal categorieën:

- A. Aanscherping van een aantal zaken uit het Plan van Aanpak UAS-PD/ Kwaliteitszorgkader PD
- B. Algemene aanbevelingen voor alle domeinen met betrekking tot de verdere ontwikkeling van het PD-programma

De aanscherpingen (A) wordt u geacht direct aan te passen in het programma en de aanbevelingen (B) kunnen worden meegenomen in het vervolg. Deze zaken zal de VaCo-PD te zijner tijd ook de domeinspecifieke validatiecommissie als aanvullende criteria/ aandachtspunten meegeven bij de hervalidatie van de programma's.

A. Aanscherping van een aantal zaken uit het plan van aanpak

De VaCo-PD heeft op een aantal onderwerpen een grotere variëteit aangetroffen in de programmavoorstellen dan strikt noodzakelijk of zelfs wenselijk is. De VaCo-PD acht het vanuit het oogpunt van kwaliteit, succes en geloofwaardigheid belangrijk een aantal zaken nader te aanscherpen en soms te kalibreren.

I. Doorlooptijd en go/no-go-moment

Het is de VaCo-PD opgevallen dat er grote verschillen zijn tussen de voltijdse en deeltijdse duur van het PD-traject binnen de zeven domeinen. De VaCo-PD is van oordeel dat dit gekalibreerd moet worden met het oog op de geloofwaardigheid van de PD als doctoraatstraject wat 'gelijkwaardig maar verschillend' is ten opzichte van de PhD. Sommige programmavoorstellen bevatten een voorwaarde die niet verantwoord is, namelijk: het afronden van een PD-traject in acht jaar. Deze termijn is te lang; in relatie tot het karakter en de externe beoordeling van de lopende pilot en de vertraagde impact van de gerealiseerde producten en/of interventies in de praktijk. Bovendien hebben ervaringen met externe promovendi in het hbo geleerd dat langere doorlooptijden leiden tot een hogere uitval. De norm voor de nominale doorlooptijd van een PD wordt gesteld op 4 jaar, waarbij een kandidaat in deeltijd maximaal 6 jaar aan een PD-traject zal werken.

Gelet op de grote investering in tijd en kosten door alle betrokkenen bij het PD-traject, beveelt de VaCo-PD aan om het go/no-go-moment standaard op 1 jaar te plaatsen, ongeacht de intensiteit waarmee de kandidaat aan diens project werkt. Na 1 jaar zijn alle betrokkenen prima in staat om een oordeel te vellen of de kandidaat (al dan niet met suggesties voor aanpassingen) diens project tot een goed einde kan brengen. Mocht dit in de praktijk voor deeltijdskandidaten niet haalbaar blijken, dan kan het go/no-go-moment voor hen uiterlijk 1,5 jaar na de start plaatsvinden.

Alle domeinen hebben in hun feedback aangegeven dit over te nemen dan wel hier al aan te voldoen.

II. Aantal lectoren in de begeleidingscommissie

In het Plan van Aanpak staat over de begeleidingscommissie het volgende geschreven (p. 23): *“Begeleiding vindt plaats door een begeleidingscommissie, **voorgezeten door een lector met een graad op niveau EQF 8.** Deze treedt op als supervisor. De dagelijkse begeleiding kan plaats vinden door **de lector of een lid van de***

onderzoeksgroep met een PD- of doctorsgraad. Daarnaast zijn vanuit de praktijk twee externe professionals lid van de begeleidingscommissie. Deze zijn direct betrokken bij het praktijkvraagstuk, hebben een PhD of PD of een vergelijkbaar werk- en denkniveau en treden op als ‘critical friend’.”

Wanneer je deze paragraaf precies zou volgen, zou dit kunnen betekenen dat er naast de twee externe professionals in voorkomende gevallen slechts één lector (en daarmee één vertegenwoordiger van een hogeschool) bij de begeleidingscommissie betrokken is. Dit acht de VaCo-PD onwenselijk en ziet twee betrokken lectoren in de begeleidingscommissie als minimale vereiste. De commissie heeft hiervoor de volgende argumenten:

- Het is voor de beoogde wettelijke verankering van de professional doctorate in het hbo van cruciaal belang dat de pilot slaagt en dat de kwaliteit van de PD-trajecten in de pilot niet ter discussie staat/ komt te staan. Zorgen dat tenminste bij elk traject in de pilot tenminste twee lectoren betrokken zijn, draagt hier wezenlijk aan bij.
- Lectoren spelen in deze pilot (en na de beoogde wettelijke verankering) een cruciale rol in de begeleiding en beoordeling van PD-trajecten. Het is in het bijzonder voor lectoren dan ook belangrijk om te leren wat het begeleiden van een PD-project inhoudt (in tegenstelling tot het begeleiden van PhD-projecten).
- De professional doctorate is voor het Nederlandse hbo een nieuwe ontwikkeling en hierbij is het belangrijk om in het kader van normvinding met elkaar in discussie te gaan over de kwaliteit en vormgeving van het PD-traject. In deze discussies spelen alle betrokkenen (lectoren, senior onderzoekers, werkveldbegeleiders) een belangrijke rol, maar gelet op de hierboven genoemde cruciale rol van lectoren, is het voor optimale normvinding gedurende de individuele trajecten en de pilot als geheel belangrijk dat tenminste twee lectoren actief bij een traject betrokken zijn.

Een aantal domeinen heeft, in het kader van de uitvoerbaarheid en aandacht voor de kandidaat om voor de dagelijkse begeleider in voorkomende gevallen, aangegeven liever een op niveau EQF/ NLQF 8 gekwalificeerde hogeschool(hoofd)docent met track record op praktijkgericht onderzoek en begeleiding van niveau-8-trajecten aan de begeleidingscommissie toe te voegen. De VaCo-PD vindt dit een welkome en werkbare aanvulling ten opzichte van de bovengenoemde eis van tenminste twee betrokken lectoren. Op deze wijze wordt naast de lectoren ook de bredere praktijkgerichte onderzoeksgemeenschap betrokken bij de begeleiding van PD-kandidaten en de discussie met betrekking tot normvinding.

De VaCo-PD is zich er terdege van bewust dat de betrokkenheid van twee lectoren per PD-traject een (extra) investering van de lectoren, maar de commissie acht nauwe en actieve betrokkenheid van lectoren bij de begeleiding én de normvinding randvoorwaardelijk voor het laten slagen van deze pilot. Tegelijkertijd zijn er constructies denkbaar waarbij de begeleidingslast gelijkmatig verdeeld wordt, bijv. waarbij voor de kandidaat van hogeschool A de lector van hogeschool A eerste begeleider is en de lector van hogeschool B de tweede begeleider en dat de rollen omgedraaid zijn bij de kandidaat van hogeschool B.

Bij meer dan de helft van de domeinen zijn al minimaal twee lectoren betrokken. De VaCo-PD spoort de overige domeinen aan, dit over te nemen, waarbij overigens de tweede lector in voorkomende gevallen ook verbonden kan zijn aan een buitenlandse kennisinstelling. De begeleidende lectoren moeten aantoonbare kennis en expertise hebben op EQF8-niveau. Bewijs hiervan is de PhD/PD-grad of een aantoonbare autoriteitspositie op

het betreffende terrein, blijkt uit een actueel track record, bestaande uit (vak)publicaties, georganiseerde lezingen/ workshops, onderscheidingen en andere eervolle vermeldingen en/of een substantiële rol in het begeleiden van andere doctoraatstrajecten.

III. Scheiding van begeleiding en beoordeling

In de meeste programmavoorstellen is de beoordelingscommissie of een deel daarvan betrokken bij go/no-go-beslissingen na een jaar (Maritiem, Leren & Professionaliseren, LTH, Energie en Duurzaamheid, Techniek & Digitalisering, Gezondheid & Welzijn). In sommige voorstellen is de beoordelingscommissie ook betrokken bij formatieve beoordeling tijdens het PD-traject (Maritiem, LTH, Energie & Duurzaamheid).

Naar het oordeel van de VaCo-PD moet de taak van het beoordelingscommissie beperkt blijven tot de summatieve eindbeoordeling van het portfolio. Anders is er geen duidelijk onderscheid tussen begeleiding en beoordeling. Een go/no-go-beslissing na een jaar zal altijd meer zijn dan een 'ja' of 'nee'. Er zal ook feedback en feedforward zijn: het zal dus ook advies of instructies of aanbevelingen voor de volgende fase bevatten. Het is duidelijk dat beoordeling en begeleiding zich hier vermengen. Daardoor komt een 100% onafhankelijke en objectieve eindbeoordeling onder druk. Het is voor alle partijen van belang dat zelfs de schijn hiervan vermeden moet worden. Deze mix van beoordeling en begeleiding wordt nog sterker, wanneer de beoordelingscommissie gedurende het traject betrokken is bij formatieve beoordeling. Formatieve beoordeling is *assessment for learning* en is een vorm van supervisie.

De VaCo-PD benadrukt dat go/no-go-beslissingen en formatieve beoordelingen de taak moeten zijn van de begeleidingscommissie en het Graduate Network (conform Plan van Aanpak p. 26).

Alle domeinen hebben in hun feedback aangegeven dit op te pakken, over te nemen dan wel hier al aan te voldoen.

IV. Flankerend cursorisch onderwijsaanbod

De VaCo-PD ziet grote variëteit ten aanzien van de inrichting van het flankerend cursorisch onderwijsaanbod. Sommige domeinen schrijven (bijna) alles voor, sommige domeinen laten (bijna) alles over aan de kandidaat. Omdat er nog amper passend onderwijs is op EQF-niveau 8 binnen hogescholen, is dit een potentieel struikelblok of bottleneck voor de startende PD-kandidaten. Daarnaast was het in verschillende voorstellen ook niet helemaal duidelijk hoe het cursorisch deel wordt ingevuld, waardoor het voor de VaCo-PD lastig was te beoordelen in hoeverre dit passend is bij het voorgenomen PD-programma.

De VaCo-PD geeft de domeinen graag de volgende aandachtspunten mee bij de ontwikkeling van een passend flankerend cursorisch onderwijsaanbod:

- Het cursorisch onderwijsaanbod is cruciaal om te bouwen aan het domein en te werken aan een eigen kennisbasis en methodologische verdieping. Dit komt nu nog onvoldoende terug in de programmavoorstellen, omdat er vooral vanuit de (individuele) kandidaat wordt geredeneerd.
- Denk als domein na over welke fundamentele bouwstenen PD-kandidaten in hun rugzak moeten hebben om met goed gevolg een PD-traject te kunnen starten en kunnen afronden in het betreffende domein.

- Maak een onderscheid tussen de meerjarige ontwikkeling van het cursorisch onderwijs binnen het domein versus de wellicht wat meer ad hoc-aanpak voor het eerste cohort PD-kandidaten. Eerste prioriteit is nu de zorgplicht voor een passend aanbod voor de startende PD-kandidaten.
- De ambities met betrekking tot maatwerk zijn aanzienlijk. Zowel de inhoud als de just-in-time planningsprocessen van dit dubbele maatwerk moeten echter nog worden ontwikkeld. Gezien het feit dat de hogescholen hier weinig ervaring mee hebben, kan het maatwerk een kwetsbaar onderdeel van het PD-programma zijn. Het advies is om de voordelen te onderzoeken van een minder aangepaste start van ten minste het eerste PD-cohort, voortbouwend op meer algemene modules als fundament van elk traject. Dit fundament kan ook het resultaat zijn van domeinoverschrijdende samenwerking.

De VaCo-PD komt graag op korte termijn (na de zomer) in gesprek met de Graduate Commissies over hoe zij de ontwikkeling en het aanbod van het cursorisch onderwijs uiteindelijk gaan vormgeven.

B. Algemene aanbevelingen aan de domeinen

Strategisch/ programmaniveau (standaard 1):

1. De PD bij de hogescholen heeft een dubbele focus: allereerst de PD als ontwikkelingsprogramma voor de PD-kandidaten en daarnaast de PD als innovatieprogramma voor het betreffende domein. Deze eerste focus wordt in de meeste programmavoorstellen prominent uitgewerkt. De tweede focus kan impliciet blijven, als we niet consequent het belang benadrukken van de feedbackloop van de output van individuele kandidaten terug naar de doelen en ambities van het programma. Dit is de PDCA-cyclus op strategisch niveau.
2. Ontwikkel met het oog op het bovenstaande prestatie-indicatoren voor het profiel van het PD-programma. Het samen hier aan werken is even waardevol als het resultaat. Dit zal hoogstwaarschijnlijk een continu proces zijn, zeker tijdens de pilotfase.
3. Er lijkt in de meeste programmavoorstellen voldoende theoretisch inzicht te zijn in de verschillen tussen PD, PhD en EngD. Gedurende de hele pilot moeten domeinen ervoor waken dat – aangezien de supervisie (voornamelijk) door gepromoveerden zal worden gedaan – dit onderscheid wordt geborgd.
4. De programmavoorstellen zijn nu allemaal nog een “papieren werkelijkheid”. Er moet specifiek op worden toegezien dat alle deelnemers (kandidaten, begeleiders, werkveldpartners, graduate commissie en graduate netwerk) dezelfde visie hebben op de operationalisering van het programma.
5. Alle programma's zijn zich bewust van EQF-niveau 8 en Dublin-descriptoren. Maar hoe vertaalt dit zich naar uw specifieke domein en wat verwacht de Graduate Commissies en Graduate Networks over 4 jaar te zien? Probeer met elkaar explicieter te zijn wat je werkelijk kunt en mag verwachten van EQF-niveau 8, misschien aan de hand van enkele voorbeelden.
6. De programmavoorstellen focussen zich veelal op de samenwerking tussen de deelnemende hogescholen in het domein. Probeer – voor zover dat niet al gebeurd is – binnen het domein ook kritisch te kijken hoe de samenwerking met de universiteiten het PD-programma in uw domein versterken.

Impact en doorwerking (standaard 2):

Het was onmogelijk voor de VaCo-PD om de programmavoorstellen op voorhand op standaard 2 te beoordelen (Impact, doorwerking en realisatie leerresultaten). Desondanks is het nu voor de Graduate Commissie van belang om samen met het Graduate Netwerk in het domein door te pakken en werk te maken van de impactkwestie.

7. Begin nu al te werken aan indicatoren om de impact en doorwerking van de PD vast te stellen. Het samen hier aan werken is even waardevol als het resultaat. Dit zal hoogstwaarschijnlijk een continu proces zijn, zeker tijdens de pilotfase.
8. Zorg dat impactbeschrijvingen en impacttrajecten worden opgenomen in de projectbeschrijving en in het portfolio van elke kandidaat, bijvoorbeeld in het portfolio na 12 maanden.
9. Denk daarnaast met elkaar – binnen het domein, maar ook over de domeinen heen – na over de gewenste impact van de PD op de hogeschool als geheel. Dit is ook in het belang van de individuele kandidaat. Wanneer de PD-kandidaat diens traject afgerond heeft, is het belangrijk dat de PD-gediplomeerde een welkome omgeving ervaart in diens hogeschool.

Welzijn van de kandidaat (standaard 4):

10. In de pilot starten in vier jaar tijd slechts 135 kandidaten in 7 domeinen verdeeld over 25 hogescholen. Dit zijn hele kleine aantallen en deze pioniers gaan iets compleet nieuws doen, dus er zijn niet zoveel *peers* om mee te sparren en steun van te ontvangen. Dit kan ervoor zorgen dat een PD-kandidaat zich verloren of eenzaam gaat voelen. De collega's binnen de domeinen en de deelnemende hogescholen worden dan ook expliciet opgeroepen om gedurende het hele traject oog te houden voor het welzijn van de PD-kandidaten die gestart zijn. Denk als domein na hoe je de PD-kandidaten hier optimaal in kunt ondersteunen. Een aantal domeinen heeft in de programmavoorstellen expliciet aangegeven energie te willen steken in het bouwen van een PD-gemeenschap binnen het domein. De VaCo-PD juicht dit van harte toe en roept kleinere domeinen op om te kijken of deze gemeenschap niet gezamenlijk opgebouwd zou kunnen worden zodat de gemeenschap wat groter wordt en de kandidaten meer aan elkaar hebben tijdens het traject. Bijvoorbeeld het samen optrekken van de kandidaten in de domeinen Energie & Duurzaamheid, Maritiem en Techniek & Digitalisering.
11. Denk na hoe je als domein het welzijn van de kandidaten tijdens de pilot kunt monitoren en bewaken.

Selectie van kandidaten

12. In de pilot staat begrijpelijkerwijs het concept van trekkingsrechten centraal. Een belangrijke doelstelling van het PD-programma is om binnen het domein tot kennisontwikkeling en innovatie te komen. Daarom is het belangrijk een aanpak met gespreide toegang te waarborgen, waarbij wordt gezorgd voor voldoende aansluiting en inbreng uit het werkveld, zodat de best mogelijke onderwerpen en kandidaten kunnen worden geselecteerd.
13. Het is belangrijk om ervoor te waken dat de verschillende specialismen aan de deelnemende hogescholen de identificatie en selectie van de best mogelijke onderwerpen en kandidaten niet in de weg staan.

Begeleiding van de PD-kandidaten

14. De begeleider speelt een cruciale rol. Het begeleiden van PD-kandidaten is anders dan het begeleiden van promovendi. Dit stelt een aantal eisen aan de begeleidende lectoren. De meeste mensen zijn opgeleid in

de PhD-traditie, dus ervoor zorgen dat de specifieke doelen van het PD-programma worden gehaald, is een uitdaging. Hoe ga het domein dat aanpakken? Hoe wordt gewaarborgd dat de lector over de juiste ervaring en vaardigheden beschikt om een PD-traject te begeleiden (en niet vervalt in bekende routines met betrekking tot het begeleiden van doctoraatskandidaten)?

15. De PD-kandidaat wordt gecoacht door vier personen, met twee verschillende achtergronden. Hoe wordt voorkomen dat verschillende visies en belangen van de begeleiders de PD-kandidaat in diens voortgang en ontwikkeling belemmeren?

Kwaliteitszorg binnen het domein

16. In het Kwaliteitszorgkader PD staat de hervalidatie van de domeinspecifieke PD-programma's pas over een aantal jaar weer op de planning. Aangezien in de pilot voor Nederland nieuwe doctoraatsprogramma's ontwikkeld worden passend bij de zeven domeinen, is het dringende advies aan elke Graduate Commissie en haar netwerk om op korte termijn een informele interne mid-term review te organiseren, waarbij de domeinen en haar programma's in een vroeg stadium beoordeeld kunnen worden door nationale en internationale peers en de uitkomsten hiervan tijdig meegenomen kunnen worden in de verdere vormgeving van het programma binnen de pilot.
17. Kandidaten werken tijdens hun traject aan een PD-portfolio waarmee ze laten zien over de vereiste kennis en kunde te beschikken. Kies bij het ontwerpen van het een portfolio-systeem zoveel mogelijk voor een uniforme aanpak en probeer dit vooral 'lean & mean' in te richten. Er zijn digitale systemen die ook de gelegenheid geven om programmatisch te toetsen, bijv. FeedbackFruits, Hora Finita of Scorion.
18. Maak bij het beoordelen van de PD-portfolio's aan het eind van het PD-traject zoveel mogelijk gebruik van internationale experts en beoordelaars. Dit komt de kwaliteit en kwaliteitsontwikkeling van de PD binnen het domein ten goede.

Wetenschappelijke integriteit en open science

In veel programmavoorstellen is geen of beperkte aandacht voor research datamanagement, wetenschappelijke integriteit en open science.

19. Zorg dat in het PD-programma expliciet aangegeven wordt dat de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit wordt onderschreven en specificeer wat de impact hiervan (van de principes, normen en zorgplichten) is op het PD-programma en de PD-trajecten die hierbinnen worden uitgevoerd.
20. Voor zover dit nog niet gebeurd is in het programmavoorstel, geef expliciet aan hoe in het PD-programma aangesloten wordt bij de laatste ontwikkelingen rond Open Science.
21. Hoe wordt de toegang tot de relevante online bronnen en literatuur geregeld (en geborgd) binnen het PD-programma en binnen de deelnemende hogescholen? Promovendi werkzaam bij hogescholen kunnen vaak gebruik maken van de licenties die de betrokken universiteit heeft. Maar gelet op de scherpe afspraken die zijn gemaakt tussen universiteiten en uitgevers, kunnen hogescholen daar voor de PD niet automatisch op meeliften.

N.B. Wanneer dit in de praktijk problematisch wordt, is het belangrijk dit te escaleren naar de Vereniging Hogescholen; dan kan gekeken worden wat er gezamenlijk geregeld kan en moet worden.

Good practices

Bij het bestuderen van de zeven programmavoorstellen was er de voorspelde diversiteit in de programmavoorstellen. Hieronder staan een aantal zaken genoemd waar een domein een bepaald aspect op een opvallend heldere manier heeft uitgewerkt of een iets heeft unieks heeft bedacht, zodanig dat dit wellicht ook behulpzaam kan zijn voor de andere domeinen. Onder andere:

- Het organiseren van een conferentie als onderdeel van de PD-eindbeoordeling (Gezondheid & Welzijn, Techniek & Digitalisering, Leisure, Tourism & Hospitality)
- Het ontwikkelen van een compact Pre-PD-traject en begeleidingsgemeenschap (Gezondheid & Welzijn)
- Het inrichten van een PD-gemeenschap (Leren & Professionaliseren)
- De bijlagen in programmavoorstel waarin de nodige zaken duidelijk zijn uitgeschreven (Kunst + Creatief)
- Sectie over begeleiding en beoordeling (Energie & Duurzaamheid)
- Beschrijving van belang van praktijkgericht onderzoek voor het domein (Leren & Professionaliseren)
- Workshops met stakeholders gedurende het beoordelingsprogramma (Energie & Duurzaamheid)
- De bestuurlijke governance van het PD-programma met de introductie van een 'General Board' (Kunst + Creatief)
- Impact Labs – deze maken strategische betrokkenheid van belanghebbenden mogelijk, het voeren van zinvolle gesprekken, het ontwikkelen van relaties, het doen van transdisciplinair onderzoek en het vergroten van inzet en bereik (Energie & Duurzaamheid)